

УДК 336.67:331.108.2

О.О. Данченко

Одеський національний морський університет

**СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ КРЮІНГОВОЇ КОМПАНІЇ**

В статті досліджено поняття «фінансовий результат» за допомогою трьох підходів: бухгалтерського, економічного (вартісного) та управлінського; обґрунтовано необхідність дослідження не лише прибутку, а також структури і джерел формування доходів та витрат; описані схеми формування доходів, витрат та прибутку крюінгових компаній від основного виду діяльності, наведені їх принципові відмінності для різних видів крюінгу.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, доходи, витрати, крюінгова компанія, види крюінгу.

А.А. Данченко

Одесский национальный морской университет

**СУТЬ И ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ
ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ РАБОТЫ КРЮИНГОВОЙ КОМПАНИИ**

В статье исследовано понятие «финансовый результат» при помощи трех подходов: бухгалтерского, экономического (стоимостного) и управленческого; обоснована необходимость исследования не только прибыли, а также структуры и источников формирования доходов и расходов; описаны схемы формирования доходов, расходов и прибыли крюинговых компаний от основного вида деятельности; приведены их принципиальные отличия для различных видов крюинга.

Ключевые слова: финансовые результаты, прибыль, доходы, расходы, крюинговая компания, виды крюинга.

© Данченко О.О., 2017

О.О. Данченко

Odessa national maritime university

**ESSENCE AND FEATURES OF FORMATION
FINANCIAL RESULTS OF THE CREWING COMPANY**

In a market economy, more attention is paid to the content and quality of the analysis of current financial performance of companies. To assess the effectiveness of the company one cannot be limited only by profit analysis. The main tasks of the company's management include finding the ways of increasing profits and profitability, which can be solved through a competently executed analysis of financial results, as well as through research of mechanisms and sources of their formation, taking into account the specifics of the company's activities.

The main task of this paper is to analyse the forming mechanism of income, expenses and profits of the crewing company when various types (schemes) of crewing are used.

The publications analysis has shown that three approaches to the definition of the financial result can be singled out: accounting; economic (cost) and managerial. Fundamental concepts of financial results are profit, income and expenses.

The author has conducted a research of the forming mechanism of these results in a crewing company for a core activity before taxation not taking into account financial, investment and other activities for the three types of crewing: pure crewing, crewing management and shipowner's representative office.

The financial results of the crewing company's work should be examined in the context of their forming sources analysis. Each crewing company can choose the most effective types (schemes) of crewing.

The conducted research has revealed a significant difference in the forming mechanism of crewing companies' financial results (income, expenses and profits) while using various schemes (types) of

crewing. This significantly affects the efficiency management system of the crewing company.

Keywords: *financial results, profit, incomes, expenses, crewing company, types of crewing.*

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки, коли підприємці інвестують власні та залучені кошти в розвиток компаній, за які вони несуть відповідальність та повинні звітувати про ефективність їх використання перед кредиторами, акціонерами, співвласниками тощо, все більше уваги приділяється змісту та якості аналізу поточних фінансових результатів роботи компаній.

Традиційно ефективність функціонування кріюінгової компанії, як і інших комерційних підприємств, визначається її спроможністю отримувати відповідний прибуток, який вважається основним фінансовим результатом роботи підприємницької структури.

В цьому випадку прибуток є основним показником, який визначає абсолютний економічний ефект від господарської діяльності та свідчить про забезпечення економічних інтересів власників компанії. В умовах жорсткої конкуренції, яка склалася на ринку кріюінгових послуг в Україні, кріюінгові компанії повинні впроваджувати в свою практику сучасні методи господарювання, включаючи новітні методики в сфері економіки та управління.

Загальновідомо що основним результуючим фінансовим показником є прибуток, але для оцінки ефективності роботи підприємства зупинятися на аналізі лише цього показника не можна. До основних завдань керівництва компанії належить пошук шляхів збільшення прибутку та рентабельності, що обумовлює необхідність ретельного аналізу фінансових результатів та механізмів і джерел їх формування.

В кожному посібнику з економіки підприємства висвітлюється тема зі змісту та механізму формування фінансового результату. Але навіть у визначенні терміну «фінансовий

результат» роботи компанії немає єдиного підходу, що обумовлює доцільність теми дослідження.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Більшість авторів повністю або з певними доповненнями ототожнюють поняття прибуток і фінансовий результат підприємства. Прибуток є об'єктивною економічною категорією. На його формування впливають об'єктивні процеси, що відбуваються в компанії, на ринку, в суспільстві тощо.

Фецович Т.Р. розглядає прибуток як один із основних показників фінансових результатів діяльності підприємства та наводить формули для розрахунку фінансових результатів господарської діяльності підприємства з посиланням на форми бухгалтерської звітності [1].

В роботі [2] наводиться ретельний аналіз висловлювань різних авторів відносно поняття фінансові результати та наводиться класифікація прибутку (збитку) за різними класифікаційними ознаками. Також вказується, що необхідно оцінювати показники рентабельності, які відображають факторне середовище формування прибутку підприємства.

Необхідність більш глибокого осмислення фінансового результату компанії та дослідження його з точки зору структури, механізму формування та системи управління наводиться в роботі Вороніної О.О. [3].

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що погляди різних авторів на визначення сутності поняття «фінансовий результат» різноманітні. В свою чергу, на формування прибутку значний вплив здійснює сфера господарювання, а в кріюінговій діяльності, навіть вид кріюінгу.

Вплив концептуальних підходів на результативність кріюінгового бізнесу досліджено в роботі [4], де обґрунтовано доцільність прийняття моряком рішення про працевлаштування на основі економічного підходу. Робота містить погляд на кріюінговий бізнес з точки зору моряка.

Питання оцінки ефективності саме з боку кріюінгової компанії досліджувалося в роботі Р.А. Бундюка [5], але в ній

розглядався механізм формування фінансових результатів крьюінгового підприємства, як структурного підрозділу судноплавної компанії.

Актуальність вивчення особливостей формування фінансових результатів крьюінгової компанії полягає в тому, що саме він дозволяє виявити найбільш раціональні способи використання ресурсів і сформувати ефективну структуру капіталу підприємства, включаючи виробничі фонди, трудові ресурси, фінансові кошти тощо.

Постановка задачі. Основним завданням цієї роботи є ретельний аналіз механізм формування доходів, витрат та прибутку крьюінгової компанії при різних видах (схемах) крьюінгу.

Основний матеріал дослідження. Аналіз публікацій показав, що можна виділити три підходи до визначення поняття фінансовий результат:

- бухгалтерський;
- економічний (вартісний);
- управлінський.

Найбільш дослідженим та висвітленим в публікаціях є бухгалтерський підхід, який спирається на нормативно-правову базу в сфері бухгалтерського обліку, відповідно до якої прибуток формується як різниця між виручкою від реалізації продукції (товарів, послуг) і поточними витратами.

В статті 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV в редакції від 03.01.2017 року [6] для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого Міністерством фінансів (наказ № 73 від 07.02.2013 року у редакції від 14.03.2017 року) [7] звіт про фінансові результати містить звіт про доходи, витрати та фінансові результати.

В бухгалтерському обліку прийняті наступні визначення основних фінансових результатів роботи підприємства:

– доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу;

– витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу;

– прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [7].

Розділення понять балансового та економічного прибутку дає змогу оцінити підприємницькі здібності керівництва компанії та їх ризики, які обумовлені динамічним ринковим середовищем. Вважається, що для визначення економічного прибутку до балансового прибутку додаються прибутки (або віднімаються збитки) з інноваційної та ризикованої складової.

Деякі автори при визначенні поняття «фінансовий результат» роблять акцент на вартісну складову та пропонують визначати фінансовий результат як приріст або зменшення вартості майна при постійному капіталі на початок і кінець періоду [2].

Таким чином, основоположними поняттями фінансових результатів як бухгалтерської, економічної та управлінської категорій є поняття прибутку, доходів і витрат.

Розглянемо загальний механізм формування цих результатів в крьюінговій компанії для основного виду діяльності (працевлаштування) до оподаткування без врахування фінансової, інвестиційної та інших видів діяльності.

Прибуток крьюінгової компанії від основного виду діяльності в загальному вигляді можна розрахувати за традиційною формулою

$$П = Д - В, \quad (1)$$

де Д – доходи крьюінгової компанії, грн.;

В – витрати крьюінгової компанії, грн.

З метою дослідження відмінностей у формуванні фінансових результатів використовуємо класифікацію кріюінгу за ознакою «вид кріюінгу», за якою виділяють наступні види (схеми) кріюінгу:

- «чистий кріюінг»;
- «кріюінг-менеджмент»;
- «представництво судновласника» [8].

Формування фінансових результатів принципово відрізняється для різних видів кріюінгу, що здійснює істотний вплив на джерела формування прибутку кріюінгової компанії та шляхи його підвищення. Розглянемо їх докладніше.

1. При умові роботи кріюінгової компанії за схемою «чистий кріюінг» спостерігається класичний механізм формування доходів та витрат, який властивий більшості кадрових агентств, які надають послуги з працевлаштування і отримують за це винагороду у вигляді комісійних, розмір яких залежить від потенційної заробітної плати претендента.

Дохід кріюінгової компанії при цьому розраховується за формулою

$$D_{чк} = K^{мор} + K^{СК} = \sum_{i=1}^n (k_i^{мор} \cdot N_i) + \sum_{i=1}^n (k_i^{СК} \cdot N_i), \quad (2)$$

де $K^{мор}$ – комісійна винагорода, яку отримує кріюінгова компанія від моряка за послугу з працевлаштування на судно, грн.;

$K^{СК}$ – комісійна винагорода, яку отримує кріюінгова компанія від судноплавної компанії або оператора судна за послугу з пошуку моряка, грн.;

$k_i^{мор}$ – ставка комісійної винагороди за моряка i -ої категорії, яку отримує кріюінгова компанія від моряка за його працевлаштування на судно, грн./особу;

$k_i^{СК}$ – ставка комісійної винагороди за моряка i -ої категорії, яку отримує кріюінгова компанія від судноплавної компанії або оператора судна за пошук моряка, грн./особу;

N_i – кількість моряків i -ої категорії, які працевлаштовані на судна кріюінгової компанії, осіб.

Звичайно ставка комісійної винагороди дорівнює обсягу оплати праці моряка i -ої категорії за певний період роботи моряка на судні.

Витрати кріюінгової компанії в цьому випадку включають в себе витрати на функціонування офісу (оренда, кому-нальні послуги, прибирання, канцелярське приладдя, послуги зв'язку тощо), оплата праці працівників кріюінгової компанії, рекламні витрати (у тому складі, підтримка сайту компанії), які складають значну частину витрат кріюінгової компанії, та інші (наприклад, представницькі витрати, транспортні витрати тощо).

Слід звернути увагу, що витрати кріюінгової компанії, яка працює за схемою «чистий кріюінг», мало в чому залежать від кількості працевлаштованих моряків. Тобто, практично всі витрати є умовно-постійними

$$B_{чк} = B_{оф} + B_{з.пл} + B_{рек} + B_{ини}, \quad (3)$$

де $B_{оф}$ – витрати на утримання офісу;

$B_{з.пл}$ – витрати на оплату праці персоналу кріюінгової компанії;

$B_{рек}$ – витрати на рекламу;

$B_{ини}$ – інші витрати.

Після виконання умов договору з пошуку та працевлаштування моряка кріюінгова компанія не несе відповідальності за подальшу долю моряка. Цей вид кріюінгу має менше ризиків для власників кріюінгової компанії, але він менш привабливий для моряків.

2. Більш складний механізм формування фінансових результатів спостерігається при роботі за схемою «кріюінг-менеджмент». Існує два варіанти роботи за цією схемою.

2.1. При першому варіанті, судновласник виділяє фіксовану грошову суму на крію-оперування судна. Вона залежить від кількісного та якісного складу екіпажу, який замовив судно-власник (оператор судна). Цю суму кріюінгова компанія само-стійно розподіляє, визначаючи обсяг витрат на оплату праці моряків.

Також джерелом доходу при цій схемі кріюінгу часто буває одноразова сума агентських внесків працевлаштованих моряків.

Дохід кріюінгової компанії при схемі «кріюінг-менеджмент» за першим варіантом розраховується за формулою

$$D_{KM1} = D^{мор} + D^{CK} = (A_{мор} \cdot N) + \sum_{i=1}^n (\delta_i^{CK} \cdot N_i \cdot t_i), \quad (4)$$

де δ_i^{CK} – частка місячної грошової суми, виділеної судновласником на пошук, працевлаштування та оплату праці моряка i -ої категорії, грн./ос.*місяць;

N_i – загальна кількість працевлаштованих моряків i -ої категорії, осіб;

t_i – кількість місяців, які відпрацьовані моряком i -ої категорії в рейсі, місяців. В розрахунках можна прийняти в кількості місяців для стандартного контракту за певною посадою;

$A_{мор}$ – агентські послуги, які представляють собою одноразову виплату моряка i -ої категорії перед контрактом, грн./особу. Вони можуть становити близько 200 долл. США.

Гроші, які перераховані судновласником на рахунок кріюінгової компанії, розподіляються між заробітною платою морякам і працівникам кріюінгової компанії, утриманням офісу, витратам на навчання та підвищення кваліфікації персоналу та моряків (тренінги, курси підвищення кваліфікації, курси англійської мови тощо) й т.п.

При роботі кріюінгової компанії за схемою «кріюінг-менеджмент» передбачається страхування моряків на випадок банкрутства судноплавної компанії або неправомірних дій судновласників.

Витрати кріюінгової компанії при першому варіанті «кріюінг-менеджмент» в загальному вигляді можна визначити за формулою

$$B_{KM1} = B_{оф} + B_{з.пл} + B_{рек} + B_{навч} + \sum_{i=1}^n (3\Pi_i^{бюд.кк} \cdot N_i) + B_{інш}^{KM}, \quad (5)$$

де $3\Pi_i^{бюд.кк}$ – витрати на оплату праці моряків i -ої категорії з бюджету кріюінгової компанії, грн./особу.;

$B_{навч}$ – навчання та підвищення кваліфікації персоналу кріюінгової компанії та моряків, грн.;

$B_{інш}^{KM}$ – інші витрати, які включають витрати на візу, транспортування моряка до судна, страхування моряків, медичне обстеження тощо, грн.

2.2. При другому варіанті роботи за схемою «кріюінг-менеджмент» дохід формується за рахунок процентної ставки від заробітної плати працевлаштованого моряка за кожен місяць його роботи. Принциповою відмінністю при роботі за цією схемою є те, що плата з моряків за надання послуг з їх працевлаштування не стягується.

Дохід кріюінгової компанії при схемі «кріюінг-менеджмент» за другим варіантом розраховується за формулою

$$D_{KM2} = D^{CK} = \sum_{i=1}^n (3\Pi_i^{CK} \cdot \rho_i^{CK} \cdot N_i \cdot t_i), \quad (6)$$

де $3\Pi_i^{CK}$ – заробітна плата, яка платиться судноплавною компанією моряку i -ої категорії, грн./особу в місяць;

ρ_i^{CK} – місячна частка (процентна ставка) від заробітної плати працевлаштованого моряка i -ої категорії.

Витрати крьюінгової компанії при другому варіанті можна визначити за формулою розрахунку витрат при «чистому крьюінгу» за відмінністю витрат на навчання (які не є обов'язковими, але можливі) та інших витрат, які містять більш широкий перелік статей витрат

$$B_{KM2} = B_{оф} + B_{з.пл} + B_{рек} + B_{навч} + B_{інш}^{KM} . \quad (7)$$

Таким чином, в першому випадку прибутком крьюінгової компанії є залишок від суми агентської винагороди та суми, яка виділена судновласником. При цьому варіанті крьюінгова компанія зацікавлена в мінімізації витрат як на поточні витрати, так і на оплату праці морякам.

Важливим є момент визначення моряків, як об'єктів для інвестування в навчання та підвищення кваліфікації. Тому перспективним уявляється питання розробки методичних основ оцінки ефективності моряка для крьюінгової компанії на предмет інвестування в його розвиток (наприклад, освіти).

При другому варіанті «крьюінг-менеджменту» прибутком компанії є грошова винагорода за кожного працевлаштованого моряка протягом контракту за винятком витрат на утримання офісу і оплату праці персоналу крьюінгової компанії.

3. Зовсім інший принцип формування фінансового результату роботи спостерігається у за схемою «представництво судновласника».

Судновласник покладає функцію з комплектації екіпажу, тобто крью-оперування, на своє представництво, залишаючи за собою лише питання технічного менеджменту судна.

У рамках цього дослідження виконується аналіз формування фінансових результатів крьюінгових компаній, який дозволить зробити висновок про ефективність роботи в сфері крью-оперування кожного з видів (схем) крьюінгу. Незважаючи на те, що крью-оперування є єдиною функцією представництва, виділити окремо дохід саме крьюінгового підрозділу в загальних

доходах судновласника дуже важко, у зв'язку з існуванням інших джерел доходів судновласника.

У крьюінговій компанії при схемі «представництво судновласника» доходи на крью-оперування суден окремо розглядати не будемо, тому що вони включені в загальні доходи судноплавної компанії. Це значно вплине на побудову системи управління ефективністю, в якій акцент буде робитися на скорочення або оптимізацію витрат крьюінгової компанії.

Витрати компанії при схемі «представництво судновласника» для забезпечення крью-оперування суден включають в себе наступні складові:

$$B_{ПС} = B'_{СК} = B'_{оф} + B'_{з.пл} + B'_{рек} + B'_{інш} , \quad (8)$$

де $B'_{оф}$ – частка витрат судноплавної компанії на утримання офісу представництва, грн.;

$B'_{з.пл}$ – частка витрат судноплавної компанії на оплату праці працівникам представництва, які здійснюють пошук та працевлаштування моряків, грн.;

$B'_{рек}$ – частка витрат судноплавної компанії на рекламу;

$B'_{інш}$ – інші витрати на моряка (витрати на візи, транспортні витрати, витрати на медичне оформлення, навчання персоналу та ін.).

Висновки. Як економічну категорію фінансові результати роботи крьюінгової компанії необхідно досліджувати в розрізі аналізу джерел формування та структури її доходів та витрат. Кожна крьюінгова компанія, усвідомлюючи свої цілі та на основі аналізу ринку, може обирати різні види (схеми) крьюінгу.

Проведене дослідження виявило істотну різницю у механізмі формування фінансових результатів (доходів, витрат та прибутку) крьюінгових компаній при роботі за різними схемами (видами) крьюінгу. Це значно впливає на систему

управління ефективністю роботи крьюнгової компанії. В подальшому планується розглянути можливість підвищення ефективності роботи крьюнгової компанії шляхом збільшення «вартості» моряка за рахунок інвестування в його навчання та підвищення його кваліфікації, і як наслідок зростання його привабливості для судновласника (оператора судна).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Фецович Т.Р. Прибуток підприємства як кінцевий фінансовий результат / Т.Р. Фецович // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Вип. 1. – 2012. – С. 113-119.
2. Вагазова Г.Р. Сущность финансовых результатов деятельности предприятия / Г.Р. Вагазова, Е.С. Лукьянова // Молодой ученый. – 2015. – № 11.3. – С. 13-15.
3. Вороніна О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: Автореферат: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / О.О. Вороніна; Харківський нац. економічний ун-т. – Харків, 2009. – 25 с.
4. Лукашевич В.М. Определение сущности концептуальных подходов к ведению крьюнгового бизнеса / В.М. Лукашевич // Технологический аудит и резервы производства. Т. «Экономика и управление предприятием». – № 5/2(19). – 2014. – С. 43-47.
5. Бундюк Р.А. Управление персоналом крьюнгового предприятия судоходной компании: теория и практика: Монографія / Р.А. Бундюк. – Одесса: Феникс, 2011. – 222 с.

6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-ХІV в редакції від 03.01.2017 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14?nreg=996-14>
7. Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 року «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» у редакції від 14.03.2017 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
8. Гребенник Н.Г. Основи управління ефективністю діяльності крьюнгової компанії / Н.Г. Гребенник, О.О. Данченко // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць. – Вип. 3(56). – Одеса: ОНМУ, 2016. – С. 88-101.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2017

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри Інформаційних систем управління Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця) **О.М. Анісімова**

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Підприємництво та економіко-математичне моделювання» Одеського національного морського університету **Г.С. Махуренко**